

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних відносин

Кафедра журналістики

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

Васильченко В'ячеслав Миколайович

«__» _____ 2021 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «БАКАЛАВР»

РОЗРОБКА ДИТЯЧОГО ЖУРНАЛУ «КРОК»

Виконавець: Волніна Інна Олександрівна

Керівник: канд. пед. наук, доц.

Васьківська Олена Євгенівна

Нормоконтролер: канд. пед. наук, доц.

Остапчук Світлана Сергіївна

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ДИТЯЧОЇ ПЕРІОДИЧНОЇ ПРЕСИ.....	6
1.1. Еволюція дитячої преси як різновиду друкованого періодичного видання...	6
1.2. Типологічна класифікація дитячої періодики.....	14
1.3. Переваги та недоліки дитячої періодичної преси в умовах 21 століття.....	16
Висновки до розділу 1.....	19
РОЗДІЛ 2. СПЕЦИФІКА ТА ПРОБЛЕМАТИКА СУЧАСНОЇ ДИТЯЧОЇ ПЕРІОДИКИ В УКРАЇНІ.....	21
2.1. Розвиток та становлення дитячої періодичної преси в Україні.....	21
2.2. Стан та проблеми українських дитячих періодичних друкованих видань..	24
2.3. Особливості функціонування сучасних дитячих видань в Україні.....	30
Висновки до розділу 2.....	34
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ТА СТВОРЕННЯ ДИТЯЧОГО ЖУРНАЛУ «КРОК».....	37
3.1. Мета та ідея створення журналу, структура видання.....	37
3.2. Тематичне наповнення та дизайн дитячого журналу «КРОК».....	40
3.3. Цільова аудиторія видання та реалізація дитячого журналу «КРОК».....	42
Висновки до розділу 3.....	43
ВИСНОВКИ.....	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	49

ВСТУП

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що досліджуючи еволюцію становлення дитячої періодичної преси, аналізуючи зарубіжні та вітчизняні дитячі журнали, визначено подальші тенденції розвитку й можливості вдосконалення дитячої періодики для зацікавлення читацької аудиторії та розроблено власний дитячий журнал «КРОК».

У час високих технологій та суцільної цифровізації діти за допомогою гаджетів занурюються в віртуальний світ та проводять в ньому увесь вільний час. Батькам все складніше забрати в дитини телефон та зацікавити її чимось іншим. На допомогу їм приходять сучасні періодичні видання для дітей, що продовжують займають значне місце у формуванні та розвитку молодого покоління.

Яскравий дитячий журнал – це чудова можливість відкласти гаджети та поринути у казковий світ розваг та навчання разом зі своєю дитиною. Це не лише засіб розважання, а й джерело розвитку та творчого духовного збагачення.

На сьогодні більшість дитячих періодичних видань поєднує в собі розважальну, пізнавальну та навчальну функції. Серед головних критеріїв дитячої періодики, що допомагають залучити велику кількість читацької аудиторії – якісний друк, яскраві ілюстрації, цікавий зміст та постійні конкурси з призами.

Проблеми розвитку і формування дитячої періодики, їх типологію розглядали у своїх працях О.Бикова, Т. Єжижанська, Н. Кіт, О.Марущак, Е. Огар, О.Орлик та інші [2; 5; 7; 8; 9; 11; 12; 13]. Автори констатують важливість дитячої періодичної преси, завдяки якій діти краще сприймають інформацію та навчаються граючи.

Мета дослідження полягає в тому, щоб проаналізувавши етапи розвитку дитячої періодичної преси, її сучасний стан та особливості, розробити власний журнал «КРОК» для дітей.

Визначена мета передбачає вирішення таких **завдань**:

- 1) проаналізувати становлення та розвиток дитячої періодичної преси у світі;
- 2) визначити специфіку та проблематику дитячої періодики в Україні;
- 3) охарактеризувати основні сучасні дитячі журнали України, їх тематику та цільову аудиторію;
- 4) обґрунтувати концепцію та PR-стратегію нового дитячого журналу;
- 5) розробити журнал для дітей «КРОК».

Об'єкт дослідження – змістове наповнення, структура та художнє оформлення сучасних дитячих періодичних видань.

Предмет дослідження – теоретично обґрунтована розробка власного журналу для дітей «КРОК».

Методи дослідження. Методологічну основу дослідження становлять отримання та узагальнення інформації. Метод порівняльного аналізу було застосовано для розгляду сучасних дитячих журналів та газет в Україні. Також використано такі журналістичкознавчі методи дослідження, як контент-аналіз й контент-моніторинг.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в аналізі світових та українських дитячих періодичних видань 21 століття, характеристиці популярних журналів «National Geographic Kids», «Highlights», «Brilliant Brainz», обґрунтуванні переваг та недоліків сучасної дитячої періодики України на прикладі видань «Маленька фея», «Пізнайко», «Колобочок», «Малятко».

Практичне значення одержаних результатів роботи полягає в тому, що результати дослідження можуть використовуватись студентами при написанні в бакалаврських та магістерських роботах. А також редакціями дитячих періодичних видань для покращення якості журналів та залучення нових читачів.

Апробація результатів дослідження. Зміст і результати дослідження висвітлювалися у виступі на XXI Міжнародній науково-практичній конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «ПОЛІТ. Сучасні проблеми науки» (Київ, 2021).

Публікації. Основні положення дипломної роботи було викладено в публікаціях:

- Volnina I. Children's periodical press as an important element of preschool education. POLIT. CHALLENGES OF SCIENCE TODAY: Abstracts of XXI International conference of higher education students and young scientists. Kiev, National Aviation University, 2021. P. 367-369.

Структура та обсяг дипломної роботи. Дипломна робота складається зі вступу, 3 розділів (9 підрозділів), висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (50 джерел). Загальний обсяг роботи становить 54 сторінки, основний текст викладено на 46 сторінках.

РОЗДІЛ 1

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ДИТЯЧОЇ ПЕРІОДИЧНОЇ ПРЕСИ

1.1. Еволюція дитячої преси як різновиду друкованого періодичного видання

Історія світової журналістики почалася ще у XVIII столітті. Як свідчать джерела, першим часописом для дітей був «Le Magasin des enfans», виданий у 1756 році гувернанткою Лепрінс де Бомон. Часопис був створений для дівчаток, які належали до Британської аристократії. У виданні публікувалися казки про мораль, діалоги, уривки зі Святої історії. Це був справжній успіх та прорив дитячої преси [16, с. 9].

У 1772-1774 роках виходив німецький часопис «Лейпцизький щотижневий листок» («Leipziger Wochenblatt»). Видання складалося з 8 сторінок, було прикрашено гравюрами. Воно було благодійним, гроші від продажу перераховувалися у притулок для сиріт. На сторінках журналу друкувалися байки, казки, загадки, богословські статті, вірші, маленькі п'єси, етюди про шахи. Однак, матеріали більше мали методичний характер і були орієнтовані швидше на вчителів, що займаються навчанням дітей на дому, ніж на самих дітей.

У 1775-1782 роках німецький поет, письменник і драматург Християн Вейсе видав журнал «Друг дітей» («Kinderfreund»), який складався з 16 сторінок і був багато в чому схожий з «Лейпцігським щотижневим листком». У ньому друкувалися байки, вірші, оповідання, короткі п'єси [14, с. 77].

Згодом з'явився російський журнал «Детское чтение для сердца и разума» (1785–1789), який слугував додатком до «Московських відомостей». Його видавав Микола Новіков – російський письменник, громадський діяч та журналіст. Основне місце в журналі займало «красне письменство» - переклади творів повчального характеру. Друкувалися розповіді про життя великих людей,

цікаві пригоди, пастуші повісті, байки, казки, вірші. Журнал знайомив юних читачів з основами природничих наук, історії: статті «Про систему світу», «Про сонце», «Про землю», «Анекдот з давньоримської історії», «Про нову планету», «Про воду», «Про лева». Подібні матеріали складають основний зміст перших трьох частин [34].

Особлива увага тут звертається на мову написання «Дитячого читання». Звертаючись до дитячої аудиторії, ще не знайомої з стилістичними особливостями тодішньої російської журналістики, Новіков і його співробітники повинні були пристосовуватися до кола понять і до мови своїх читачів. Тому в «Дитячому читанні» немає слов'янізмів, немає заплутаних, складних граматичних конструкцій [1, с. 429].

У Сполучених Штатах дитяча преса з'явилася дещо пізніше, а саме у 1789 році було створено перший дитячий журнал під назвою «The Children's Magazine». Журнал мав 48 сторінок тексту, без будь-яких ілюстрацій, на яких опубліковані розповіді, вірші, проповіді та кілька історій з географії. Ймовірно, вийшло всього 4 випуски (з січня по квітень). Журнал створювався як навчальний. Під «навчальним» розуміються уроки географії без дорогих карт, сторінки з арифметики, поради щодо моральності та правильної поведінки дітей. Видання закликало хлопчиків не напиватися, знаходити хорошу компанію друзів та все для добра. Для дівчат тут було набагато більше правил, ніж для хлопців: бути милими, покірними, ніжними християнками. Такі поради зустрічаються в багатьох віршах. Якщо дівчина не буде дослухатися до цих порад, це матиме погані наслідки: чоловіки будуть п'яничками, в будинку буде неприбраним [50].

Бурхливий розвиток дитячої періодики в США припадає на другу половину 19 століття. Зокрема, у період з 1827-1834 з'явилися американські видання «Youth companion», «The Family Pioneer and Juvenile Key», «The Child's Newspaper». Матеріали, які розміщувалися мали здебільшого виховний та навчальний характер. Часто використовувалися слова: друг, порадник, газета, шкільний ліцей, дитячий та інші. Виходили журнали для дівчат, наприклад, «The Rose Bud». Освітньо-виховний характер видань визначав їх назву: «Сімейне

читання», «Читання для дітей», «Музей» тощо. На сторінках журналів та газет розміщувалися матеріали для навчання та дозвілля, поезія та проза [4, с. 15].

Дев'ятнадцяте століття – час, коли з'явилася так звана «культура дитинства». Якщо раніше дитина розумівся як «маленький дорослий», то з цього моменту європейці визнають дитинство як особливий стан і дітей як самобутню субкультуру, створюється безліч літературних, музичних, театральних творів спеціально для юних шанувальників мистецтва.

Росія також вливається в потік європейської «культури дитинства». Спочатку російські дитячі журнали представляли собою літературно-художні видання, вікові рамки яких були досить широкими (від 4 до 18 років), не розрізнялися журнали для дівчаток і хлопчиків. Матеріали в них часто не відрізнялися простотою мови, сторінки були бідні ілюстраціями, а повчальний тон оповідання не міг зацікавити дитину.

В цей час в дитячій періодиці простежуються дві протилежні тенденції:

- прагнення одних журналів («Задушевное слово», «Розовое детство») захистити дитину від жорстокості і несправедливості світу дорослих;
- спроби інших журналів («Детский отдых») підготувати дітей до майбутнього дорослого життя, прищепити їм бажання з дитинства бути в курсі того, що відбувається в світі, в політиці тощо [20].

У Білорусі попередником журнальної періодики для дітей і підлітків став літературно-науковий місячник для білоруської молоді - «Лучинка», що вийшов друком напередодні Першої світової війни в приватній друкарні в Мінську. Своїм змістом, структурою і оформленням журнал більше нагадував книжкове видання. Вірші відомих білоруських поетів Якуба Коласа, Альберта Павловича, Янка Журби, розповіді Тітки, пізнавальні статті, шаради, жарти та ігри публікувалися в книзі невеликого формату в твердій чорно-білої обкладинці. «Лучинка» часто виходила без єдиної картинки, а якщо й з'являлися ілюстрації, то й вони не завжди відповідали змісту публікацій.

У 1924 році вийшов перший номер видання «Беларускі піянер» (1945 році отримав назву «Бярозка»), а в 1927 році - ілюстрований журнал «Заранка», ще

через два роки почала виходити газета «Піонер Беларусі», яка в 1990-і рр. стала називатися «Раніца». Нові видання не тільки наблизили читачів до конкретної дійсності, сприяли розвитку піонерського руху, були виразниками настроїв дітей робітників і селян, але також зуміли створити на своїх сторінках стрункий ілюстративний ряд і цікаву шрифтографію заголовного комплексу [45].

На початку ХХ століття дитячий журнал сприймався багатьма бібліотекарями, педагогами і батьками як доповнення до підручника, як можливість спонукати дитину з користю провести дозвілля. Про це говорять і назви журналів: «Загальна бібліотека корисних для юнацтва відомостей», «Журнал для дітей, або Приємне і корисне читання для освіти розуму і серця». Непостійна рубрикація, відсутність змісту і шрифтова одноманітність в невеликих за обсягом журналах - такі основні риси дитячих видань початку ХХ століття.

З 1922 року почався новий етап становлення та розвитку дитячої преси, який був пов'язаний з створенням Союзу Радянських Соціалістичних Республік (СРСР). Керівництво СРСР звернуло увагу на виховання підростаючого покоління. Щоб донести комуністичні ідеали до дітей, виховати справжнього громадянина необхідний був спеціальний підхід – ним стала дитяча преса. Оскільки ні основні педагогічні інструменти виховання, ні книжки не були готові взяти на себе цю задачу, уряд звернувся до журналістської пропаганди.

Дореволюційна преса втратила свою ідеологічну основу та більшість читачі. Деякі видання припинили свою роботу з фінансових причин. Видавництва дитячої преси були закриті через бюджетний дефіцит та слабку матеріально-технічну базу. Після закриття приватних видавництв перші державні, централізовані почали друкувати нові радянські журнали для дітей.

Було засновано видавництво «Молодая гвардия», яке почало друкувати такі журнали, як: «Мурзилка», «Юный натуралист», «Вокруг света» та газету «Пионерская правда». Діти дошкільного віку зачитувалися «Веселыми картинками», «Мурзилкой», «Барвинком» [36].

Журнал «Юный натуралист» вперше вийшов в липні 1928 року за ініціативи Бориса Всесвятського – педагога, методиста-біолога, професора. Відомі письменники, чудові поети, публіцисти, художники, вчені, космонавти співпрацювали з журналом протягом всієї історії. Журнал відкриває читачам вікно у світ флори та фауни, допомагає зрозуміти складну механіку природних явищ. В ньому публікувалися роботи юних натуралістів та педагогів-біологів зі всього Радянського Союзу. Журнал працює й досі та має свої постійні рубрики: таємниці морів і океанів, сторінки Червоної книги, записки натураліста, зроби сам, знайомі незнайомці тощо [33].

Щомісячний журнал «Мурзилка» видавався з 1924 року для дітей молодшого шкільного віку. Названий на ім'я казкової істоти жовтого та пухнастого Мурзилки. У різні роки до співпраці в журналі було залучено Агнія Барто, Михайло Пришвін, Костянтин Паустовський, Едуард Успенський, Віктор Лунін, Михайло Яснов, Самуїл Маршак [31].

Дитяча радянська публіцистика, як і дитяча журналістика були насичені фольклором та літературою. В цьому напрямку велику допомогу надавали літературні угруповання, однак вони зіткнулися зі значною проблемою, коли радянська влада поставила перед ними конкретні завдання – навчати юних читачів комуністичним ідеалам і показувати реальний світ.

Редактор журналу «Мурзилка» Микола Смирнов зміг знайти правильну форму організації та розміщення матеріалу в журналі. Тут відображалася і комуністична концепція, і задовольнялися вимоги дітей. Ідеологічна спрямованість відображена в оформленні обкладинки журналу. На обкладинці другого номеру за 1924 рік зображений хлопчик в окулярах, поруч з ним дошка, на якій було написано, що він хоче стати більшовиком, коли виросте. На обкладинці п'ятого номеру вперше був зображений новий символ – дитина з барабаном. У цьому номері були опубліковані матеріали про життя піонерів. Щоб викликати інтерес дітей, на останній сторінці кожного номера друкувалися дитячі малюнки в рубриці «Мурзилкина выставка картин».

Незважаючи на зростаючу популярність, журнал мав свої недоліки. Більшість публікацій були сухими та нудними для маленьких читачів. Тому у 1920-х роках проводилося багато соціологічних досліджень, щоб з'ясувати життєву та професійну орієнтацію, потреби та інтереси дітей, підлітків та молоді, вплив на них умов життя, класової приналежності, піонерської організації. З 1925 року журнал почав виходити з новими темами: розповіді про життя радянських дітей, про ленінців та про природу. Оформлення журналу покращилося, щоб привертати увагу дітей. При закритті приватних видавництв партія намагалася централізувати видання дитячої періодики. Таким чином, видання знаходилися під наглядом Центрального бюро юних піонерів. Журнал «Мурзилка» пережив крах радянського режиму і видається донині [36].

Ще одним виданням, яке й досі популярне серед дітей, є гумористичний журнал «Веселые картинки», який почав виходити в світ з 1956 року на хвилі «хрущовської відлиги», одночасно з журналами «Новий світ» і «Наука і життя». Він відразу став популярним, увійшовши в розряд дефіцитних видань. Підписатися на нього було дуже непросто, допомогти в цьому могло або знайомство, або якісь особливі привілеї. В середині 70-х років тираж «Веселых картинок» досяг 9 150 000 примірників.

«Веселые картинки» з'явилися завдяки відомому карикатуристу газети «Крокодил» – Івану Семенову. Саме він був першим редактором журналу та залучив до роботи своїх колег – академіків Канівського і Лаптева.

Назву журналу вибирали виходячи з того, що маленькі діти, для яких він призначався, охоче розглядають кумедні й веселі картинки, супроводжувані короткими дотепними написами. Але дуже скоро з'ясувалося, що журнал разом з дітьми читають і дорослі. Так в «Веселых картинках» з'явилися вірші, розповіді, лічилки, загадки. Згодом журнал став не лише дитячим, а й «сімейним» журналом СРСР.

Кожне вітчизняне видання заздрило авторському складу «Веселых картинок». Тут працювали кращі радянські письменники та художники: Корній

Чуковський, Агнія Барто, Сергій Михалков, Євген Ведерников, Володимир Сутєєв і легендарний карикатурист Костянтин Ротов.

Головним героєм журналу був Карандаш, який став символом журналу. Його вигадав та намалював народний художник СРСР – Іван Семенов. Карандаш – добрий та веселий чоловічок з червоним грифелем замість носа, одягнений в ошатну синю блузку, з червоним бантом на шії. Дивлячись на нього, і маленьким і дорослим ставало зрозуміло, що перед ними художник і інтелігент.

«Веселые картинки» був єдиним виданням в СРСР, яке ніколи не піддавалося цензурі, не "літовалось», як тоді говорили. Можливо, це була забудькуватість чиновників, а може бути, вони просто вирішили, що в коміксах про пригоди Веселих чоловічків просто нічого «літовать».

«Веселые картинки» також був єдиним друкованим виданням в СРСР, на сторінках якого ніколи не публікувалися і обов'язкові для всієї преси сумні повідомлення про зміну керівників радянської держави. Коли помер Леонід Брежнєв, зверху була спущена директива - опублікувати його портрет в траурній рамці на обкладинці всіх видань. Редакції «Веселих картинок» довелося досить довго доводити до вищих інстанцій, що це буде виглядати вкрай недоречно і ніяково поряд з назвою журналу [18].

«Веселые картинки» були новаторським журналом. Перш за все через новий для того часу жанр – комікс. У кожному номері публікувалося кілька історій з декількома персонажами, які обмінювалися репліками, надрукованими в хмаринках над персонажами. Ця форма звична сучасним дітям, а тоді це було новинкою, яка відразу всім сподобалася. Ще одне новаторське рішення – альбомна орієнтація журналу. Через це журнал був більше схожий на альбом. І сьогодні журнал «Веселые картинки» продовжує радувати маленьких читачів. Щомісячний тираж становить 20 000 примірників [32].

Крім цього, є чимало іншої популярної російської дитячої періодики. Наприклад, «LEGO CITY», «Квантик», «Мир фантастики», «Мур-мур», «Наука и техника», «Понимашка», «Лучик», «Думай» тощо. Є багато цікавих

тематичних видань за мотивами відомих мультфільмів та казок: «Тачки», «Холодное сердце», «Маша и медведь», «Вини и его друзья».

Дитяча періодика у світі розвивається й досі. Тепер вона представлена не лише в друкованому вигляді, а й онлайн. Старі технології переплітаються з новими, кожного року створюються тисячі нових видань у світі. Розглядаючи еволюцію дитячої періодики, її становлення та сучасний стан, не можна оминати журнали, які відомі у всьому світі: «Highlights», «Brilliant Brainz», «National Geographic Kids».

«Highlights» – це 44 сторінки захоплюючих ігор та завдань, головоломок, загадок, цікавих проектів, наукових експериментів для дітей від 6 до 12 років. Журнал вперше було опубліковано у 1946 році, проте він і досі працює та користується популярністю серед батьків та дітей. Девіз видання – «Весело з метою». Редакція впевнена в тому, що журнал допомагає дітям стати кращими: творчими, турботливими, розумними, впевненими в собі. Діти діляться своїми думками, здобутками, історіями, і часто ці матеріали публікуються на сторінках видання. Створено сайт, де можна дізнатися детальніше про «Highlights», переглянути та купити архівні випуски, передплатити журнал на термін від 1 до 3 років [48].

Дітям, які захоплюються географією, історією, біологією та іншими природничими науками подобається журнал «National Geographic Kids». Видання можна замовити в будь-яку точку світу. Зараз актуальною темою є коронавірус. Дітям просто й зрозуміло пояснюють, що таке віруси, як вони виникають та поширюються, яких правил безпеки потрібно дотримуватися, використовуючи яскраві ілюстрації. На сайті можна знайти відео-інструкції, результати конкурсів, оформити підписку. Журнал видається для дітей від 8 до 12 років, проте і дорослі його люблять, здебільшого рубрику про цікаві факти про навколишній світ. Постійними рубриками «National Geographic Kids» є: тварини, наука, історія, географія, віднедавна додалися математика та англійська мова [49].

«Brilliant Brainz» - це дитячий журнал Великобританії, в якому зібрані завдання, забавні факти та задачі, які змусять мозок працювати та розважатися. Кожен випуск охоплює широкий спектр предметів, які сприяють творчому мисленню, вселяють впевненість та збагачують культурне розмаїття дитини: мистецтво, філософія, музика, їжа, наука, природа, книги, розваги та технології. Всі завдання, які опубліковані в журналі можна виконати самостійно. Звичайно, в умовах 21 століття створено сайт, на якому можна знайти інформацію про журнал, його рубрики, почитати відгуки батьків, педагогів та дітей, надіслати редакції скарги або пропозиції [47].

Не дивно, що ці видання стали популярними у світі, тому що для створення кожного номера прикладаються зусилля та витрачається багато часу, щоб наповнити журнал якісним контентом. Звичайно, це не весь перелік популярних дитячих видань у світі, адже кожного року з'являються нові видання, які відрізняються дизайном, оформленням, наповненням.

1.2. Типологічна класифікація дитячої періодики

Сучасна дитяча періодична преса перебуває на етапі розвитку та трансформації. Типологія визначає «нішу» видання, розмежовує його з іншими, допомагає визначити концепцію та уявити модель.

Дитяча періодика ділиться за такими ознаками:

За віком:

- Видання для малюків від 1 до 3 років;

Перше знайомство дитини з виданням здійснюється за допомогою батьків у формі гри. Згодом, дитина починає наслідувати дорослих: гортати книжки, озвучувати, як можуть, побачене.

- Видання для дітей та дошкільнят від 3 до 7 років;

В такому віці дитина більш усвідомлена тим, що вона робить. Вона імітує читання, переказує казку, запам'ятовує улюблених героїв. На цьому етапі дитина пізнає навколишній світ, тому важливо, щоб у виданні була вся необхідна інформація: з поясненнями, картинками, завданнями.

- Видання для школярів молодших класів від 7 до 11 років.

В такому віці, як стверджують психологи та педагоги, діти готові до повноцінного систематичного навчання. На цьому етапі велика увага приділяється не розвагам, а розумовим навантаженням, наприклад, читанню [11, с. 90].

Видання для малюків розважають та розвивають. Видання для дошкільнят готують їх до школи, мотивують та заохочують дітей до навчання. В таких виданнях інформація здебільшого подається в ігровій формі для кращого сприйняття маленьким читачем.

За тематичним спрямуванням:

Олена Орлик виділяє чотири групи:

- Релігійні;
- Наукові;
- Загальноосвітні;
- Розважальні [13, с. 28].

Ольга Бикова виділяє п'ять груп:

- Навчальні (такі видання навчають дітей та допомагають в цьому батькам, вчителям зрозуміло та просто донести інформацію до дитини, розміщується корисна інформація; можуть бути двомовними або тримовними);
 - Пізнавальні (в ігровій формі подається інформація, що містить пізнавальний зміст, щоб маленькому читачу було цікавіше);
 - Науково-популярні (впливають на дитину, пробуджують інтереси та вподобання, розміщується різна наукова практична та теоретична інформація);
 - Розважальні (має на меті розважити дитину, яка з користю проведе свій вільний час. Це можуть бути комікси, кросворди, конкурси, розмальовки, вікторини);
 - Літературно-художні (знайомлять дитину з літературою та мистецтвом. Містять велику кількість художніх творів) [2, с. 45-47].

За статевою ознакою:

- для хлопчиків;

- для дівчаток;
- для хлопчиків та дівчаток.

Змістове наповнення дитячих періодичних видань повинно відповідати таким вимогам: ритмічність, мелодійність окремих текстів видання, що допомагає їх легкому сприйманню дитячою аудиторією під час слухання; поєднання оптимістичного викладу творів з реалістичним зображенням навколишнього світу задля підготовки дитини до «дорослого» життя; наявність жартівливої поезії чи прози у пропонованих матеріалах, що розвиває у маленьких читачів почуття гумору, кмітливість, оптимізм; емоційність творів як спосіб набуття дитиною чуттєвого досвіду: присутність фантазії, вигадки у текстах, що сприяє розвитку уяви, мислення, а відтак і мовлення; розподіл персонажів у творах на антагоністичні групи, повчальність текстів як умова формування власної системи оцінювання у світі дитячого сприймання [8, с. 372].

Одні дитячі видання створені для розвитку інтелекту, мовлення, інші – наповнені скороченими літературними казками, віршами, розповідями, інформацією про світ. З ними дитина розвиває культуру мислення, естетики та духовності.

1.3. Переваги та недоліки дитячої періодичної преси в умовах 21 століття

Дитяча періодична преса стала самостійним типом журналістики. Ринок дитячої преси насичений, навіть перенасичений: комікси, журнали для дівчат та хлопців, тематичні журнали, журнали-розмальовки тощо.

Проте, в умовах 21 століття дитяча періодика користується меншим попитом, ніж мультфільми, відео на Youtube та соцмережі. Не потрібно йти і купувати журнал, достатньо сказати одне слово в пошукову систему Google і тобі видасть все необхідне. Батькам простіше ввімкнути телевізор і займатися домашніми справами, ніж гортати та пояснювати дитині, що це написано в журналі/газеті. Дитяча періодика поступається лише відсутністю звуку та

картинки, що рухається. Хоча зараз до деяких журналів (наприклад, «Пізнайко» [37]), розробляються програми, за допомогою яких оживають картинки в журналі, але це потребує більше коштів, через що собівартість преси зростає.

Для багатьох дітей журнал – єдина можливість познайомитися з новинками у сучасній дитячій літературі та звикнути до регулярного читання. У сучасному світі діти розвиваються дуже швидко, тому необхідно оперативно поновлювати, доповнювати інформацію, слідкувати за трендами. При цьому, вся розміщена інформація повинна бути не лише корисною, а й цікавою для дитини. Дитина у своєму віці всьому вірить та довіряє, найголовніше не розчарувати її. Жодне видання не може допустити помилки щодо тлумачення чогось, формування хибних уявлень у дитини.

Враховуючи зміни, які відбуваються у 21 століття, дитяча періодична преса має своє переваги та недоліки. Серед переваг можна виділити функції, які виконує дитяча періодика:

- виховна (поради та настанови фахівців допомагають дитині та батькам розуміти один одного, виховують в дитині любов до Батьківщини та навчають повазі й моральності)
 - художньо-естетична (знайомить маленьких читачів з кольорами, зображеннями, фігурами, витворами мистецтва та пробуджує інтерес дитини до цього);
 - інформаційна (дитячі журнали та газети – чудовий варіант, щоб познайомити дитину з світом, правильно надати інформацію про все, що її оточує);
 - освітня (дитяча періодика привчає дитину до навчання, знайомить з буквами та цифрами в невимушеній ігровій формі);
 - розважальна (найперше, що робить дитяча преса – розважає, діти з цікавістю та користю можуть провести вільний час з журналом/газетою в руках)
- [13, с. 28].

Друковані видання можна читати будь-де та інформація уміло скомпонована. Величезною перевагою дитячої періодики є те, що не потрібно

вимикати рекламу, яка постійно впливає на екран та заважає перегляду. Тим паче, дітям подобається щось дописати чи домалювати на сторінках видання, наклеїти, вирізати чи скласти саморобку. Крім того, батьки можуть спокійно залишити дитину з журналом в руках, знаючи про те, що вона не натрапить на сайт 18+ чи не відкриє заборонений контент. Зараз дитячі журнали багатофункціональні: їх купують замість книжки, енциклопедії, розмальовки, підручників, адже це все є в одному виданні.

Звичайно, не гірше за друковану дитячу пресу ці функції виконує Інтернет: різні сайти, ігри та відео. Проте, і тут дитяча періодика не стоїть на місці, деякі видання або зовсім, або частково перейшли в онлайн-формат («National Geographic Kids», «Highlights»).

У Сполучених Штатах протягом останнього двадцятиліття відчутно зменшилися накладі друкованих дитячих видань. Цьому посприяли такі недоліки видань: частина тиражу залишалася не розкупленою; необхідність доставки; збирання інформації, друк та коректура потребує багато часу [22].

Дитяча періодика є специфічним жанром в журналістиці, адже потребує особливої уваги. Видання повинні бути розраховані на певну вікову категорію маленьких читачів, в чому й виявляється складність тематичного наповнення, структурування видання, вибору ідеї. Дитяча преса формує особистісні характеристики дитини, розвиває навички та змінює вподобання. Неможливо просто взяти картинку і вставити її на першу сторінку. Спочатку необхідно проаналізувати навіщо ми її використовуємо, який результат хочемо отримати, який вплив це матиме на дитину, чи стане наше видання популярніше. Крім того, в наш час дитині важко догодити звичайним журналом з яскравими картинками. Тут потрібно щось більше: участь батьків, конкурси, цікаві завдання, вигаданий персонаж, який стане другом.

Висновки до розділу 1

Історія дитячої преси почалася ще у другій половині XVIII століття з французького часопису «Le Magasin des enfans». Після цього почався

неперервний розвиток дитячих видань у всьому світі: німецький часопис «Лейпцизький щотижневий листок», російський журнал «Детское чтение для сердца и разума», американські видання «The Children's Magazine», «The Family Pioneer and Juvenile Key», білоруські журнали «Беларускі піянер», «Заранка», аж до сьогодення.

Важливим етапом в еволюції дитячої преси було створення Союзу Радянських Соціалістичних Республік, який звернув увагу на виховання та розвиток дітей. Внаслідок чого з'явилося багато дитячих видань, які мали донести комуністичні ідеали до дітей, виховати справжнього громадянина. В цей час з'явилися такі видання, як «Мурзилка», «Юный натуралист», «Веселые картинки».

Дитяча періодична преса продовжує свій розвиток та постійно трансформується. З'являються нові видання, які різняться між собою ідеєю, змістовим наповненням, оформленням, поліграфією, персонажами. Дитяча періодика – специфічний та складний тип журналістики, адже заволодіти увагою дитини в 21 столітті досить важко. Не достатньо яскравих картинок та розвиваючих завдань. Адже поруч крокує сучасний цікавий яскравий друг – Інтернет, який намагається витіснити друковану дитячу пресу.

Інтернет в порівнянні з друкованими дитячими виданнями має свої переваги, такі як звук та відео. Батькам простіше ввімкнути відео на Youtube і займатися своїми справами, ніж гортати журнал та пояснювати дитині, що це зображено. Й діти частіше обирають дивитися яскраві відео, слухати музику, ніж гортати нудний журнал. Тому, видавцям доводиться нелегко, вигадуючи щось нове, щоб заповнити увагу маленького читача.

Для створення хорошої дитячої періодики видавці звертаються до психологів та педагогів, які вивчають проблеми дітей, їх вподобання і на основі цього створюють якісний контент. Хоча такою практикою користуються не всі. Попри це, в світі існують видання, які користуються популярністю серед маленьких читачів, наприклад, «National Geographic Kids» або «Highlights».

РОЗДІЛ 2
СПЕЦИФІКА ТА ПРОБЛЕМАТИКА СУЧАСНОЇ ДИТЯЧОЇ ПЕРІОДИКИ В
УКРАЇНІ

2.1. Розвиток та становлення дитячої періодичної преси в Україні

Історія української дитячої преси почалася ще у XIX столітті. Проаналізувавши українську літературу для дітей, дослідниця Роксоляна Зозуляк виокремила такі етапи її розвитку:

- Період утвердження (1900-1914). Цей період почався з діяльності журналу «Дзвінок», заснуванням видавництв «Рідна школа», «Крайцера бібліотека».
- Період застою (1914-1918). Характеризується воєнною добою, спадом кількості й різноманітності україномовних видань.
- Період відродження (1918-1939). З'являються підручники для дітей 1-4 класів, відкриваються видавництва – «Світ дитини», «Золота Бібліотека Української Дитини», «Наш Приятель». В цей період з'явилися такі журнали та часописи: «Світ дитини», «Малі друзі», «Дзвіночок», «Орленя» [6, с. 9].

Отже, першим періодичним виданням для дітей в Україні став тижневий додаток до журналу «Учитель» Михайла Клемертовича «Ластівка», що почав друкуватися у Львові у 1869 році. Він виходив з 1875 до 1881 року раз на два тижні. У 1878 був створений ще один двотижневик під назвою «Приятель дітей» під керівництвом Ісидора Трембіцького у Коломиї.

Переломним моментом, який відіграв позитивну роль в становленні та розвитку дитячої преси в Україні став журнал «Дзвінок» [3, с. 55].

«Дзвінок» - перший самостійний україномовний журнал релігійно-морального спрямування для дітей та молоді. Виходив двічі на місяць з 1890 до 1914 року. З 1890-1892 виходив за редакцією Олександра Барвінського та Володимира Шухевича. Пізніше редакторами були Володимир Білецький, Михайло Пачовський, Костянтина Малицька. Обсяг журналу становив 8 друкованих аркушів, а ілюстрації в ньому були чорно-білими. З 1907 року випускався з «Додатком для малих читачів».

Вже на той час «Дзвінок» характеризувався змістовними випусками, різноманітністю жанрів, доступною формою викладу та естетичним

оформленням журналу, що врешті-решт принесло визнання і популярність серед дітей та дорослих [21].

У журналі друкувалися твори Богдана Лепкого, Михайла Старицького, Бориса Грінченка, Лесі Українки, Тараса Шевченка, Івана Франка, Маркіяна Шашкевича, Леоніда Глібова, Михайла Коцюбинського, Володимира Самійленка. Співробітництво видатних українських письменників протягом 25 років позитивно вплинуло на змістове наповнення журналу і, як наслідок, на виховання молодого покоління. Жанрова різноманітність журналу охоплювала уривки з повістей, вірші, оповідання, байки, народні і літературні казки, акровірші, веснянки, співанки, переклади творів Шарля Перро, братів Грімм, Редьярда Кіплінга, Марка Твена [10, с. 384].

У 1908-1914 роках в Києві видавався журнал «Молода Україна», який на той час був першим і єдиним україномовним часописом для дітей у Східній Україні. Журнал редагувала та видавала власним коштом Олена Пчілка [3, с. 55].

У 1920 році з'явився журнал-місячник «Наш приятель». Митрополит Андрій Шептицький сприяв видавництву журналу та серії книжечок «Бібліотека нашого приятеля». Журнал проіснував лише до 1935 року. Перша дитяча газета «Молоді каменярі» видавалась з 1928 до 1932 року та була додатком до часопису «Громадський голос». Виходила у Львові під редакцією Стефана Терлецького [10, с. 384].

У жовтні 1923 року з'явився журнал, який мав тривалу історію. Його назва на той час була «Червоні квіти». Виходив один раз на два тижні, спочатку – в Харкові, а з 1930 року – в Києві. У 1931 році на базі журналів «Червоні квіти» та «Більшовиченята» було створено новий журнал «Піонерія». Пізніше перейменований на «Однокласник». Видання орієнтоване на 12-16 років. Публікувалися найактуальніші теми для молоді, художні матеріали, інформація для загального розвитку та розваг.

В наш час «Однокласник» - це цікавий журнал для підлітків. Цільова аудиторія – учні середніх і старших класів, які знайдуть все, що їх цікавить.

Публікуються матеріали на будь-яку тему: шоу-бізнес, новини про спорт, матеріали на тему стосунків, хобі та навчання, різні тести, конкурси, гороскопи тощо [35].

У січні 1928 року в м. Харкові вийшов перший номер журналу «Барвінок». Тоді він називався «Жовтень». На сторінках журналу публікувалися твори Олександра Копиленка, Андрія Малишка, Володимира Сосюри, Наталі Забіли, Михайла Стельмаха, Бориса Олійника, які вчили дітей шанувати працю і людей праці, виховували кращі моральні риси. В журналі систематично проводились різноманітні конкурси. У 2019 році видання припинило свою роботу [15, с. 329].

З 1937 почав виходити львівський ілюстрований журнал для дітей «Малі друзі». Часопис орієнтувався на дітей молодшого та старшого віку. Для цього були створені відповідні рубрики: «Маленькі друзі» та «Юні друзі». Постійним співробітником видання був Роман Завадович, якому належить чи не найкращий твір, історична поема-казка «Хлопці з зеленого бору». Пізніше журнал видавався в Кракові, як додаток до газети «Краківські вісті». У 1947-1948 роках друкувався в Аугсбурзі [28].

Особливу увагу в історії дитячої преси слід звернути на журнал «Радянський школяр», який виходив з липня 1937 року для сліпих дітей та дітей з вадами зору. Виготовлявся він рельєфно-крапковим шрифтом. В журналі публікувалися матеріали пізнавального характеру, ноти, статті про композиторів, відомі музичні твори. З 1983 року з'явився щомісячний музичний додаток та альбом рельєфного малюнка. Журнал видавався до 1992 року. Його продовжувачем було видання «Школяр».

У 50-80-х роках на території Радянського Союзу, і в тому числі в Україні, популярними дитячими журналами були «Мурзилка», «Піонер», «Вогнище», «Малютко», «Зірка», «Піонерська правда» [10, с. 389-390].

Перші дитячі видання української діаспори в США, Канаді, які виходили до Другої світової війни, не набули популярності. В 1954 у США заснували журнал «Веселка» як додаток до газети «Свобода». У 1955 році вийшов журнал

«Готуйсь». В Німеччині у 1940-х роках виходили такі періодичні видання: «Сонечко», «Школярик», «Малі друзі» [46].

З 1960 року почав видаватися щомісячний дитячий журнал «Малятко». Це перший радянський журнал, який видавався українською мовою. Персонажами першого випуску був Ленін, Котигорошко, Заєць та Сірий вовк. Польоти до зірок були головною темою. В журналі публікувалися твори Олеся Гончара, Євгена Гуцало та Наталі Забіли. Близько 20 років тому була заснована премія імені Наталі Забіли. Щороку до Дня захисту дітей ця премія вручається найкращому письменнику та найкращому художнику, які публікувалися в журналі [29].

Після проголошення незалежності кількість дитячих періодичних видань в Україні збільшилася. Серед сучасної популярної дитячої періодики слід виділити: «Пізнайко», «В гостях у казки», «Мамине сонечко», «Джміль», «Зернятко», «Колобочок», «Равлик», тощо.

2.2. Стан та проблеми українських дитячих періодичних друкованих видань

За останні десятиліття українська дитяча періодична преса значно змінилася. Ця галузь не стояла на місці, а розвивалася і трансформувалася. Комп'ютерне обладнання, технологічний прогрес сприяв цьому якнайкраще: якісне візуальне оформлення видань, різний матеріал паперу, яскраві ілюстрації, 3D картинки, цікаві шрифти.

Дитяча періодика – це галузь з дуже високим рівнем внутрішньої конкуренції. Лише за останні кілька років у нас з'явилося багато нових видавництв, видаються сотні дитячих газет та журналів, які різняться структурою, змістовим наповненням, оформленням, ідеєю, мовою написання. Тематика друкованих дитячих видань надзвичайно різна, автори порушують проблеми соціального, національного-патріотичного, морального, виховного характеру.

Журнал «Дзвіночок», що призначений для дітей дошкільного, молодшого та середнього шкільного віку, сприяє вихованню дітей справжніми патріотами.

У виданні вдало чергуються пізнавальні публікації з літературно-художніми творами [23].

Журнал «Крилаті» також «має на меті не лише розважати, а й формувати із маленького громадянина великого патріота і державотворця, допомогти у вихованні юного українця – європейського, обізнаного, творчого, самодостатнього, гордого тим, що він є частинкою української нації» [25].

Також хочемо звернути увагу, що на ринку дитячої періодичної преси газет не так багато, як журналів. Однією з популярних газет є «Колосочок» – «науково-популярна природнича газета для розумників та розумниць». Кожен випуск газети має свою тематику. Наприклад, візьмемо до уваги випуски за 2021 рік: лютневий випуск називається «Кольорове сафарі», випуск за березень називається «Пізнаємо міста світу», за квітень – «Космічні рекорди». Двічі на рік редакція газети «Колосочок» та журналу «Колосок» проводить конкурси серед учнів 1-11 класів: «Колосок осінній» та «Колосок весняний». Конкурсні завдання стосуються географії, біології, хімії, фізики, природознавства, охорони здоров'я та астрономії [24].

В сучасному світі діти масово любляють дивитися яскраві мультфільми чи відео на Youtube, тому видавництва створюють журнали та газети про улюблених персонажів дітей. Тут можна загадати такі видання, як «Barbie» (журнал для дівчат про моду, стиль, красу; також публікуються завдання на логіку, різні ігри та комікс), «Фиксики» (все цікаве та пізнавальне про навколишній світ, мистецтво, техніку, космос, дитячу психологію; в кожному номері є настільна гра).

Крім того, існує безліч різних видань за напрямом викладення матеріалу: пізнавальні, розважальні, навчальні, культурологічні та науково-популярні.

На сучасному ринку періодики для дітей є чимало видань розважального характеру. Діти люблять розваги та весело проводити свій час.

Видання «Малюк Котя» є пізнавально-розважальним, поєднуючи навчання з розвагами. На сторінках журналах розміщуються матеріали для вивчення англійської мови, математика, для розвитку пам'яті та моторики рук.

Публікуються казки, головоломки, конкурси та ігри. А обов'язковими темами кожного випуску є теми, що прищеплюють дитині любов до України.

Журнал «Колобочок» - це навчально-пізнавальний журнал для дошкільнят та молодших школярів, що видається на Буковині. Журнал яскраво ілюстрований. У ньому публікуються розповіді про українські свята, пам'ятні дати, народні звичаї, розвиваючі ігри, кросворди, саморобки, інтелектуальні завдання та розмальовки [42].

Розглядаючи популярну дитячу періодику, необхідно звернути увагу на те, що здебільшого споживачами ринку є не маленькі читачі, а їх батьки, вчителі, рідні, адже купують і передплачують видання дорослі. Тому при створенні дитячих видань важливо враховувати цей фактор. З цією метою, у виданнях публікуються матеріали, такі як поради, статті від психологів та педагогів щодо навчання, виховання та розвитку дитини. Наприклад, журнал «Мамине сонечко від 1 до 3» має окремі сторінки для батьків про розвиваючі ігри, про здорове харчування, про психологію тощо [30].

Проте, в період технологічного розвитку, появи інтернету дитячій періодиці важко конкурувати з візуальними медіа. Для зацікавленості читачів видавництва використовують найрізноманітніші засоби оформлення та ілюстрування. Важливими в цьому є назва видання, обкладинка, перша сторінка, яскраві кольори оформлення, адже це перше що бачить маленький читач та що може привернути його увагу. Оскільки дитині важко засвоювати великі формати тексту, враховуючи те, що хтось взагалі не вміє читати, редактори/автори зменшують текстовий обсяг та збільшують їх ілюстративність. Ілюстрації тут відіграють важливу роль і нехтувати ними неприпустимо. Вони розвивають дитячу фантазію, творчі здібності, спонукають мислити та зацікавлюють вивчати нове. Наприклад, видання «Світ дитини» має дещо збіднілий дизайн, невизначене оформлення, нецікаві сторінки, в результаті чого не привертає велику увагу читачів [5, с. 236].

В Україні дитяча періодика видається не тільки державною мовою (понад 55%), російською мовою (близько 30%), є один дитячий журнал, який видається

кримськотатарською мовою – «Арманчыкъ». Українською та російською мовами виходять – «Жасмин», «Пізнайко». Українською та англійськими мовами виходять – «Смайлик», українською та польською мовами виходять – «Polak maly» [9, с. 88].

Щоб привернути увагу дітей та охопити більшу цільову аудиторію, видання влаштовують різні акції та конкурси. Наприклад, розв'язати кросворд та надіслати кодове слово, або конкурс на кращий малюнок. Зазвичай, призи в таких конкурсах незначні, але тут більшу роль відіграє участь та очікування результатів.

Популярний дитячий журнал «Джміль» часто проводить різні фестивалі та конкурси. В 2020 році був започаткований фестиваль сімейних театрів «ДжмільФест». Учасники мали поставити та зіграти виставу за п'єсою Лесі Мовчун «Недалечко писане яєчко». Всі учасники отримали грамоти та журнали, а переможці отримали книгу «Рожевий записник детектива Стасика» з автографом Лесі Мовчун [44].

Редакція журналу «Пізнайко» проводять конкурси та беруть участь у благодійних проектах, привчаючи до цього своїх маленьких читачів. Наприклад, конкурс дитячих малюнків «Вболівальник», проект «Допоможи дитині пізнавати світ» [40].

Діти зі всієї України активно беруть участь у конкурсах, фестивалях та проектах.

Серед української дитячої періодики є якісні видання, які спеціалізуються на вивченні іноземних мов. Наприклад, «Граємо в англійську». У виданні публікуються цікаві та кольорові видання для маленьких учнів, щоб збагатити словниковий запас, запам'ятати найпростішу граматику. Граючи в англійську, діти з легкістю її вивчають. На даний момент вийшло вже 38 випусків на теми: одяг, тварини, овочі, пори року, мій дім, їжа, квіти, дерева, професії тощо. [19]

Видання «Джміль», «Колобочок», «Малюк Котя», «Веселі уроки» мають окремі рубрики для вивчення англійської мови.

Майже всі вищезгадані журнали мають гарну поліграфію та чудові ілюстрації.

Проте, це все не означає, що українська дитяча періодика не має проблем. Є багато випадків, коли успішні видання припиняли свою роботу. Наприклад, журнал «Барвінок», який припинив свою діяльність у 2019 році. Редакція зазначила, що однією з причин стала втрата інтересу дітей до друкованих видань, адже «діти масово занурюються у віртуальний світ» [27].

Інтернет-журнал «ВОКМАЛ» провів опитування серед батьків, які видання передплачують для дітей та які більше не купують.

- Таня з Дніпропетровської області виписувала популярні журнали «ВДГ» та «Маленька фея» до тієї пори, поки два журнали не прийшли з різними обкладинками, але однаковим наповненням.
- Наталя з Києва відмовилася купувати «Малятко» через поліграфію та тонкий неякісний папір.
- Наталя з Ужгорода кілька років передплачувала журнал «Малюк Котя», але одного разу поштарка загубила примірник, ще декілька номерів зникли під час доставки [26].

Багатьом знайома ситуація, коли передплатив видання, а воно не прийшло. Така ситуація була з журналом «Професор Крейд» - батьки передплатили журнал на 2016 і 2017 роках, але не отримали жоден з номерів. Крім того, є багато випадків, коли журнал не надійшов за певний місяць (наприклад, червень 2017) [41].

Щоб уникнути таких ситуацій батьки надають перевагу виданням, які вже купували та в яких впевнені, наприклад, «Малятко», «Пізнайко», «Мамине сонечко».

Наприклад, журнал «Малятко» користується популярністю серед батьків. Редколегія враховує психофізіологічні характеристики маленьких читачів. Яскраві ілюстрації займають 50% обсягу журналу та відповідають змісту вміщених текстів. Тексти відповідають віковим та розумовим можливостям читачів, ігри та завдання є простими та доступними [7, с. 108].

Ринок дитячої преси насичений і навіть перенасичений. Кожне видання намагається відрізнитися один від одного, проте частіше всього це зводиться до одноманітного наповнення, схожих завдань та конкурсів. Як було згадано вище, журнали «ВДГ» та «Маленька фея» приходили до своїх читачів з однаковим наповненням. Тому, перша проблема – це одноманітність.

Друга проблема – це низька якість. Навіть враховуючи технологічний прогрес, є видання, які зменшують собівартість через гіршу поліграфію, тонкий неякісний папір. Крім того, змістове наповнення бажає кращого. Більшість дитячої періодики має розважальний характер. Мало видань, які містили б у собі все і відразу: сторінки для розваг, для навчання, для вивчення іноземної мови, сторінка для батьків. І це все повинен бути якісний контент, а не копіпаст з інтернету чи із закордонних видань.

Часто редакції забувають про те, хто їх читач. Публікують великі об'єми тексту, використовують складну лексику, жаргонізми, суржик, що є неприпустимим для дитячих видань. Адже в журналах та газетах дитина вперше побачить незнайомі букви, вперше прочитає слово, а потім і цілі тексти, тому важливо, щоб вони були написані правильно та просто, уникаючи неправильного уявлення про слово: його написання, наголос тощо.

Крім того, редактори/автори часто не враховують вікових, розумових особливостей своєї цільової аудиторії. В результаті, діти не можуть розв'язати складні завдання, розміщені в журналі, не можуть зрозуміти про що сказано в тексті, для чого тут ця ілюстрація [43].

Слід пам'ятати, що в наш час дітям важко догодити, адже є різні гаджети, програми, ігри, які для них цікавіші. Тому для того, щоб створити якісне видання, треба прикласти неабияких зусиль: проаналізувати цільову аудиторію, чітку визначити мету та ідею видання, взяти на роботу спеціалістів, які не допустять помилок в тексті, заборонити копіпаст та розвивати своє видання, беручи до уваги потреби читачів. Щоб тебе помітили маленькі читачі або їх батьки, потрібно виділятися, бути цікавими, корисними, неординарними, при цьому ще й розважати, навчати та розвивати.

У випадку з дитячою аудиторією головним критерієм є вік дитини, точніше відповідні до віку можливості сприйняття дитиною спеціальної інформації. Той факт, що читач ще надто юний, не полегшує, а лише ускладнює завдання популяризатора: попри те, що він має бути компетентним у галузі, яку описує, однаково добре володіти мовою науки і мови, він ще повинен вміти розповісти про складні поняття дохідливо й привабливо саме дитині [12, с. 45].

Дитячі журнали збагачують маленького читача знаннями та готують його до школи. Слід пам'ятати, що діти найкраще запам'ятовують інформацію подану в ігровій формі, з ілюстративним матеріалом. Змістове наповнення повинно відповідати тематиці журналу, як і мова дитячих періодичних видань повинна відповідати віку маленького читача. Потрібно уникати одноманітності та докласти зусиль для створення нового якісного видання для дошкільнят [17, с. 369].

Українська дитяча періодична перса – різна. Існують видання з хорошим контентом та які користуються популярністю, але є видання, які втрачають своїх читачів через велику кількість недоліків: погана якість друку, не адаптована інформація для дітей дошкільного віку, одноманітне наповнення тощо.

2.3. Особливості функціонування сучасних дитячих видань в Україні

Проаналізувавши українську дитячу періодику, можна назвати видання, які є успішними на ринку дитячої періодики, вони враховують потреби аудиторії, розвивають видання та уникають помилок.

Нами виділено декілька українських журналів, які ми вирішили розглянути більш детально. На нашу думку, ці журнали є достойними конкурентами нового дитячого журналу «КРОК».

«Пізнайко від 2 до 6» – це розвиваючий, виховний, навчально-пізнавальний та ігровий журнал для дошкільнят українською мовою. На сторінках видання публікуються розвиваючі та логічні завдання, пізнавальні факти про навколишній світ, казки й оповідання про пригоди та подорожі, різні

тренувальні вправи для розвитку мовлення, конкурси з призами, є окремі сторінки для вивчення англійської мови. Крім того, в кожному номері розміщуються легкі у виконанні експерименти, майстер-класи по виготовленню іграшки, саморобки, розмальовки та багато іншого, що перетворюють журнал на живу гру, яка розвиває у дитини моторику рук, творчі здібності, зосередженість і фантазію.

Журнал створюється з урахуванням рекомендацій і консультацій провідних вітчизняних педагогів і методистів.

«Пізнайко від 2 до 6» виходить один раз на місяць. Обсяг одного випуску становить 20 сторінок: 4 сторінки вузької вкладки (пальчиковий театр, деталі до інших рубрик або матеріали розвиваючих ігор за відповідною темою номера, доклейки до рубрики «Читаємо»), 8 сторінок вкладки з доклейками (деталі до рубрик, що перетворюють журнал на інтерактивну іграшку чи гру, інформація щодо конкурсів номера), 4 сторінки офсетної вкладки (література за темою номера, корисні матеріали для батьків та вихователів щодо виховання та розвитку дошкільнят, велика розмальовка) [39].

На прикладі квітневого випуску 2021 року розглянемо детально рубрики, ілюстрації та оформлення журналу. Темою номера є «Космічні дива». Головним персонажем є Пізнайко, який знаходиться на обкладинці в скафандрі, відповідно до теми номера. Назва журналу написана великим шрифтом, щоб її було видно. В низу сторінки розміщено посилання на сайт, де можна передплатити та купити наступні випуски. Відкриваючи журнал, ми відразу бачимо першу і постійну рубрику «Читаємо». Зазвичай тут розміщуються прозові або віршовані казки. Цього разу – це «Чому мама не пускає в космос?». Відмічу, що шрифт тут привабливий та достатньо великого розміру. Ця рубрика займає 4 сторінки: власне текст та кольорові великі малюнки. Дитина може самостійно прочитати казку або разом з батьками.

Далі йде рубрика «Математика», яка займає 2 сторінки. Тут зображено багато різних персонажів, які допоможуть у вивченні. Є два легкі приклади, де потрібно порахувати зірки (знову зв'язано з темою номера).

Трошки розізнаємося та повернемо голову ліворуч, адже наступні 2 сторінки розміщені вертикально. Рубрика під назвою «Букви». В ракеті розкидані букви, є різні завдання, де потрібно скласти слова. А знизу сторінки пояснення для батьків, як краще виконати завдання.

Щоб трішки розважитись на наступній сторінці є розфарбовка (інопланетянин в літаючій тарілці), вкладка з доклеями (інформація про конкурс та цікавих тварин) та сторінка з віршиками.

Далі рубрика «Увага», намальовані персонажі, які живуть на Марсі. Картинок більше, ніж тексту. Є цікаве завдання на увагу – знайти речі на малюнку. Наступні сторінки присвячені флорі та фауні. Тут опубліковано матеріал про соколів: фотографії різних видів цих птахів, коротка інформація про них та невеличка розмальовка. Щоб знову відпочити від навчання, розміщена гра «У нашій Сонячній системі» та інструкція, як грати. Все в яскравих кольорах. Потім знову гра на увагу – з'єднати частинки однакових роботів. На останніх сторінках розміщена постійна рубрика «Майструємо». Діти мають зробити прибульця з стаканчика. Розміщено приклад, як це має виглядати та QR-код з інструкцією.

Ось так виглядає один із випусків «Пізнайка». Проте, випуски відрізняються між собою:

- Темою (попередні випуски були на теми: «Березневі казки», «Динопарк», «Різдво в Арктиці» тощо);
- Рубриками (ще є рубрики «Тренуємось», «Пізнаємо», «Знайомимось»);
- Оформленням (різні картинки, кольори);
- Наповненням (інші казки, завдання, конкурси).

Можна зробити висновок, що «Пізнайка» адаптований для дітей від 2 до 6 років: яскраві кольорові картинки для кращого засвоєння матеріалу, достатньо великий шрифт для легшого прочитання, завдання для вивчення дошкільної програми, ігри для розвитку моторики рук, мислення, логіки та уваги. Крім того,

публікуються матеріали для батьків та педагогів про розвиток, навчання та виховання дітей [38].

Журнал «Колобочок» - це навчально-пізнавальне, літературно-художнє, розважальне та розвиваюче дитяче періодичне видання для дітей від 4 до 9 років. У кожному номері публікуються веселі віршики, математичні, мовні та літературні завдання, повчальні оповідання, сторінка англійської мови, розповіді про українські свята і традиції, різні загадки, скоромовки та кросворди.

«Колобочок» виходить один раз на місяць українською мовою. Обсяг одного випуску становить 24 сторінки.

Головним персонажем є Колобочок, який є добрим другом дітей. У Колобочка є друзі та помічники, які допомагають маленькому читачу розвивати свої творчі здібності, грати в ігри, вивчати букви та цифри, розв'язувати завдання на спостережливість, логічне мислення та кмітливість.

Кожен номер журналу має такі обов'язкові сторінки:

- Рубрика «Поради Колобка-рятівничка» спільно з Управлінням МНС України в Чернівецькій області (інформація про поведінку на дорозі та в незнайомих місцях, як поводитися, коли потрапив у біди, як вести себе у надзвичайних ситуаціях);
- Рубрика «Юні таланти» (розміщуються твори та малюнки читачів «Колобочка»);
- Рубрика «Математика» (різні завдання на додавання та віднімання, цікаві задачі, які легко розв'язати);
- Рубрика «Funny English» (мудра сова Гертруда навчає новим словам, допомагає використовувати їх в реченнях);
- Сторінки для розвитку логіки, мислення, моторики рук (пропонується зробити саморобку з паперу, розв'язати кросворд, знайти два однакових малюнка, з'єднати стрілками слова, які відрізняються однією буквою тощо);

- Розмальовка (в кожному номері обов'язково є розмальовка (або природа, або тварини) на 22 сторінці, в низу сторінки також розміщені відповіді до кросворда);
- Сторінка про українські свята, традиції та звичаї – рубрика «Шануймо свята свої на святій українській землі» (коли і яке свято відзначається, на честь кого, що можна і не можна робити в цей день, кого потрібно вітати);
- Конкурси (розміщується інформація про конкурси, які відбудуться найближчим часом, результати минулих конкурсів, призи, які розігрувалися та ім'я переможців)
- Сторінки для читання – рубрика «Казка стукає у вікно» (можуть бути казка, оповідання чи розповідь).

Журнал «Колобочок» яскраво оформлений, всі картинки кольорі та насичені. Є достатньо інформації для загального розвитку дитини. Розміщуються завдання не тільки для навчання, а й для відпочинку та розваг (і ті, і ті – прості та зрозумілі для виконання їх дитиною). З допомогою журналу дитина зможе краще розуміти та вивчати навколишній світ. Журнал має два недоліки, на мою думку. Перший – це відсутність будь-якої інформації для батьків. Другий – немає QR-кодів, програм для оживання картинок абощо.

Висновки до розділу 2

Шлях становлення та розвитку української дитячої періодичної преси почався ще у XIX столітті та був нелегким. Світові війни, періоди застою гальмували цей процес. Видавництва відкривалися і через короткий період часу припиняли свою роботу. Але все ж таки, були ті, які долали всі перешкоди і розвивали дитячу періодику, адже завдяки їй дитина дізнавалася про світ, ставала патріотом, вчилася моральним та культурним цінностям. Тому, з кожним роком, дитяча періодика робила впевнені кроки вперед. І як результат, дитяча преса не занепала, а навпаки квітнула.

Із проголошенням незалежності України кількість та різноманітність періодичних видань для дітей зросла, підвищилася якість періодики.

Нараховуються сотні дитячих журналів та газет, які відрізняються за структурою, змістовим наповненням, оформленням, ідеєю, тематикою, мовою написання (наприклад, «Малютко», «Пізнайко», «Малюк Котя», «Polak maly»). Існує безліч видань за мотивами відомих мультфільмів та казок, наприклад, «Фиксики», «Barbie». Частіше всього дитяча преса виходить один раз на місяць. Тому що, створення дитячого видання потребує часу, зусиль, щоб знайти/створити текстовий матеріал, підібрати зображення, зробити результати конкурсів, намалювати персонажів.

Аби дослідити сучасний стан та проблеми дитячої періодики в Україні було детально проаналізовано видання «Пізнайко» та «Колобочок» й зроблено висновок, що в Україні є хороша дитяча періодика з якісним контентом. Враховуються потреби дітей відповідно до їх вікової категорії та розумових характеристик. Видання добре проілюстровані та містять достатньо інформації для навчання та розваг дитини.

Але, така картина спостерігається далеко не у всіх виданнях. Існує достатньо проблем, які видавництва ігнорують: не беруть до уваги потреби маленьких читачів, схоже змістове наповнення, не користуються порадами психологів та педагогів, низька якість, мовні помилки в матеріалах. Це неприпустимо в 21 столітті, враховуючи технологічний та освітній прогрес.

Наразі видавництвам потрібно прикласти набагато більше зусиль для створення хорошої преси, ніж 100 років назад. Щоб дитина була більше зацікавлена у виданні, потрібно використовувати новітні технології, з допомогою яких дитина може використати свій гаджет і опинитися у віртуальному світі. Також щоб привернути увагу дитини, потрібно влаштовувати різні конкурси, по результатах яких дитина може виграти приз або її твори/малюнки будуть опубліковані в журналі на спеціальній сторінці.

РОЗДІЛ 3

РОЗРОБКА ТА СТВОРЕННЯ ДИТЯЧОГО ЖУРНАЛУ «КРОК»

3.1. Мета та ідея створення журналу, структура видання

В Україні існує безліч дитячої періодики, здається, є все: рубрики для батьків, сторінки для вивчення іноземних мов, зв'язок з віртуальним світом,

розважальні завдання для дітей. Проте, не завжди цей контент якісний та зроблений для дітей.

Не було сумніву, що я буду розробляти та створювати дитячий журнал. Так, це тривалий та складний процес, адже дитяча періодика – специфічний жанр журналістики. Але я обожаю дітей та знаю, як важливо прикладати максимум зусиль для їх повноцінного розвитку, як важко виховати їх патріотами, стати справжніми друзями для них, навчити моральним цінностям. Але якщо приділяти достатньо сил, уваги та часу цьому питанню – це дасть свої плоди, а журнал в цьому допоможе.

Назва журналу – «КРОК». Крок до навчання, до успіху, крок до взаєморозуміння дітей і батьків, крок до правильного відпочинку, крок не лише для дітей, а й для батьків. Перший та правильний крок у житті дитини повинен бути саме таким. Ми будемо маленькими, але впевненими кроками йти до цілі: допоможемо пізнати й зрозуміти навколишній світ, допоможемо у вивченні мов та предметів, допоможемо гарно провести час, допоможемо батькам у вихованні чудових дітей. Ми будемо поруч крокувати з дітьми та разом долати перешкоди.

Журнал «КРОК» створювався з метою бути якісним та унікальним виданням, яке буде розважальним, пізнавальним, навчальним, науковим й просто корисним для дітей та батьків.

«КРОК» допоможе адаптуватися дитині до навчання, зацікавить дізнаватися нове, навчить прикладати зусиль для успішного виконання завдань. А для батьків журнал стане помічником та джерелом знань, корисної інформації про виховання, взаєморозуміння та розвиток дитини – адже такою є ідея створення журналу «КРОК».

Журнал складається з 20 сторінок. Періодичністю виходу один раз на два тижні. Кожен номер має такі постійні рубрики:

1. «Читайка» - публікуються пізнавальні казки, повчальні оповідання, вірші про дружбу, сім'ю, моральні цінності, природу та тварин.
2. «Пізнавайка» - все про навколишній світ, про флору і фауну + цікаві факти.

3. «Розвивайка» - для загального розвитку дитини не достатньо лише навчитися читати, писати та рахувати, необхідно логічно мислити, бути спостережливим, розвивати моторику рух, мову, уяву, увагу, пам'ять та лідерські якості, такі, як: вміння слухати та прикладати зусиль для виконання поставлених цілей, впевненість в собі, чесність, самоорганізованість, вміння комунікувати та знаходити спільну мову.

4. «Рахуйка» - ця рубрика знайомить маленьких читачів з цифрами, прикладами та задачами, вчить арифметиці. Порахувати фрукти – легко, розв'язати задачу – легко. З нами дитина швидко вивчить ази математики.

5. «Грайка» - треба вміти відпочивати та розважатися. Ця рубрика саме для цього: настільні ігри, лабіринти, розважальні завдання, в які дитина може пограти сама, з друзями або з батьками.

6. «Розмалюйка» - потрібно розвивати творчі здібності дитини. В цьому допоможуть 2 сторінки рубрики, де потрібно розфарбувати, перемалювати чи домалювати ілюстрацію.

7. «Для мами й тата» - дитина не може самостійно навчитися читати, писати, рахувати, виконувати завдання, тому тут потрібна допомога батьків, які пояснять та разом з дитиною проведуть час. Іноді й батькам потрібна допомога у вихованні дитини. В цій рубриці будуть публікуватися статті, поради психологів, педагогів, лікарів про здоров'я, психологічний та фізичний розвиток дитини. Наприклад, як впоратися з гнівом дитини, як покращити пам'ять, як стати другом для дитини тощо.

8. «Hi, English» - в 21 столітті важливо вивчати не лише українську мову, а й англійську. В рубриці публікуються матеріали для правильної вимови та написання букв, інформація про артиклі та часи. Все доступно та просто, дитина зможе повторити написання та вимову. Мінімум нудного тексту – більше картинок та завдань.

9. «Вигравайка» - щоб зацікавити читачів та віддячити їм за їх старання в навчанні, будуть проводитись різні конкурси та розігруватись призи. Переможці будуть опубліковані на сторінках журналу.

За необхідності, знизу сторінок публікуються інструкції, як виконувати завдання. Для короткого пояснення/поради достатньо від 5 до 10 слів.

Деякі українські журнали розміщують QR-коди на своїх сторінках, наприклад, оживають картинки. Проте, цих кодів, зазвичай, не більше двох в одному випуску. Тому, в нашому журналі на сторінках кожної рубрики будуть розміщуватися QR-коди під відповідну тематику. Наприклад, рубрика «Рахуйка» - з допомогою QR-коду дитина подивиться відео на Youtube, в якому розповідається віршик про цифру 1, або рубрика «Читайка» - за посиланням відкриється відео «Котик та півник», в якому співається дитяча пісня за мотивами української народної казки з правильною інтонацією, емоційністю, наголосами. Всі посилання: відео, музика, презентації будуть виключно українською мовою, крім рубрики «Hi, English». В дошкільні роки дитина починає інтенсивно розвиватися, тому краще привчатися з дитинства розмовляти українською правильно.

Якщо діти проводять весь час в гаджетах, потрібно це використовувати на користь. Хоча б за допомогою кодів будемо розвивати й навчати дітей. Щоб скористатися QR-кодом, необхідно встановити додаток на телефон (звичайний сканер), в деяких телефонах його встановлюють при покупці. Далі потрібно відкрити програму та навести камеру на QR-код в журналі. В залежності, який додаток встановлено – може відразу ввімкнутися відео чи музика, а може відкритися посилання, на яке потрібно натиснути, тоді відкриється необхідний матеріал. Все набагато простіше, ніж здається.

Кожна дитина має різну пам'ять: в когось цей процес розвинений краще, хтось швидко забуває, комусь краще запам'ятовується картинка, хтось запам'ятає пісню. З цієї причини в журналі будуть використані ілюстрації, тексти, QR-коди з піснями та відео. Дитина буде розвивати всі види пам'яті. І це дає гарантію того, що навчання не пройде даром.

Всі опубліковані в журналі матеріали адаптовані для дітей дошкільного віку. В текстах немає складних слів, не використовуються незнайомі терміни, довгі підрядні речення – все просто та зрозуміло. Дитина краще запам'ятає та

швидше вивчить, що зображено на картинці, ніж слово, яке написано в довгому тексті.

3.2. Тематичне наповнення та дизайн дитячого журналу «КРОК»

Перше і важливе, дитина звертає увагу на обкладинку, внаслідок чого вирішує чи подобається їй журнал. Обкладинка буде гладенькою та твердою, щоб сторінки не загорталися і не рвалися в портфелі або під час користування.

Як уже згадувалося вище, кожен номер має свої постійні рубрики. Проте, з популярністю журналу буде рости і змінюватись тематичне наповнення.

Перше з чим познайомиться маленький читач, відкривши журнал, – це вступне слово про те, хто ми. Батьки та діти повинні розуміти, що собою являє «КРОК», яка з нього користь та для чого він дитині.

Тематичне наповнення журналу починається з рубрики «Читайка». Тут розміщена казка про «Котика та півника». На останній сторінці цієї рубрики розміщений QR-код для переходу на Youtube, щоб дитина переглянула музичне яскраве відео «Котик та півник». Так, у маленького читача виникне асоціація з піснею та картинкою, а батьки прочитають казку – тоді дитина точно щось запам'ятає.

Щоб не відходити далеко від науки, наступна рубрика «Рахуйка». Тут дитина зможе вивчити цифру «1»: порахує фрукти, навчиться її писати, а QR-код в цьому допоможе. Відсканувавши його, дитина перегляне відео про те, як правильно писати цифру. Крім того, до кожного завдання розміщується інструкція, що потрібно робити.

Щоб трохи відпочити від навчання, наступна рубрика «Розмалюйка» пропонує розфарбувати персонажів відомого мультфільму «Смішарики» - Ньюшу та Кроша, при цьому за допомогою QR-коду послухати веселу пісеньку та розважитись. А якщо дитина не хоче розфарбовувати, вона може зробити це пізніше, а зараз – пограти в гру «Хто першим дійде до будинку Кар-Карича?», яка розміщена в рубриці «Грайка». Звичайно, тут є інструкція, як грати та QR-код з музикою.

Щоб журнал був цікавий не тільки для дітей, в номері є рубрика «Для мам і тата». Цього разу тут розміщена стаття «Помилки – це нормально». Матеріал допоможе батькам розуміти фізіологію та психологію дітей, адже стаття написана на основі порад педагогів та психологів.

Настав час для рубрики «Пізнавайка». Цього разу діти дізнаються про дельфінів. Різні картинки та пізнавальний текст допоможуть познайомитися ближче. QR-код містить посилання на відео про дельфінів: як виглядають, плавають, спілкуються між собою.

Наступна рубрика допоможе дитині вивчити англійську. Лінгвісти та психологи наполягають, що іноземну мову краще вчити з дитинства. Найбільш оптимальний вік для знайомства з англійською мовою – 3-5 років. В цій рубриці дитина спочатку познайомиться з алфавітом, а потім почне вчити та читати слова. Навчання розпочинається з першої букви англійського алфавіту «А».

Щоб рости, змінюватися та розвиватися потрібні кошти, тому журнал буде рекламувати різні програми, проекти, відео тощо.

Щоб зацікавити більше читачів, будуть проводитись конкурси. В цьому номері дітям потрібно зіграти та надіслати результати гри на пошту журналу. Будуть розігруватися безкоштовна передплата на рік та дві настільні гри. Всі тексти, інструкції, завдання друкуються достатньо великим шрифтом, щоб дитині було краще видно та зрозуміло букви. Кожна сторінка має хоча б одну ілюстрацію.

Для того щоб створити хороший журнал, було проаналізовано популярну дитячу періодику в Україні. Зокрема, журнали «Колобочок» та «Пізнайко від 2 до 6». На основі цього зроблено висновок – чого вистачає (контенту для вивчення іноземних мов, писання, читання та рахування, розважальних завдань та ігор, конкурсів), а чого недостатньо (матеріали для батьків, зв'язок з віртуальним світом: програми для оживання картинок, QR-коди з пізнавальними веселими корисними посиланнями).

Для написання хороших матеріалів для журналу будемо залучати відомих педіатрів, вихователів, мам-блогерів, психологів. Вся зібрана інформація

фільтрується та залишається найголовніше. Не будуть розміщуватися рецепти баби Оксани для самолікування чи якийсь схожий сумнівний контент. В журналі публікується тільки перевірена та правдива інформація.

Ілюстрації журналу також ретельно підбираються: вони повинні відповідати тому, що написано в тексті, бути яскравими, кольоровими та зрозумілими для дітей дошкільного віку.

В кожному номері журналу розміщується контактна інформація про нас: номер телефону, адреса, електронна пошта для побажань, пропозицій та питань. Якомога швидше всі читачі будуть отримувати свої відповіді.

3.3. Цільова аудиторія видання та реалізація дитячого журналу «КРОК»

Журнал «КРОК» орієнтується на дітей дошкільного віку – від 4 до 6 років. Це роки інтенсивного розумового, фізичного та психічного розвитку. В цьому віці починає формуватися особистість дитини, вона навчається самостійності та вибору, хоче бути схожою на дорослих, але варто пам'ятати – це дитина, яка хоче гратися і не хоче вчитися, тому потрібно використовувати всі можливі способи, щоб зацікавити маленького читача: розмальовки, ігри, пісні, конкурси.

Вартість журналу «Пізнайко від 2 до 6» становить 57 грн (без диска), вартість журналу «Малятко» зі знижкою – 36 грн, журнал «Колобочок» коштує 25 грн. Враховуючи, якість друку, кількість сторінок, час, витрачений на виготовлення журналу, періодичність виходу – журнал «КРОК» коштуватиме – 45 грн (з приблизним накладом в 1000 примірників).

Щоб про нас дізналося якомога більше людей, буде запущена реклама в інших журналах, сайтах, соцмережах з контентом про та для дітей. Крім того, ми будемо працювати з дитячими садочками по всій Україні, адже саме в дитсадочках дитину привчають до навчання, вона дізнається про навколишній світ, знайомиться з літературою. Ми будемо співпрацювати з АТ «Укрпошта» для оформлення передплати на журнал. Це можна буде зробити в кожному

відділені поштового зв'язку. Щоб зацікавити батьків та вихователів купити наш журнал, на перші 100 примірників буде діяти знижка 50%.

Згодом буде доступний сайт з електронною версією журналу для підписників. Для цього не витрачається час і кошти на доставку. Це дасть можливість збільшити кількість читачів. Додатково на сайті будуть розміщуватися цікаві анімації, пізнавальні відео, веселі картинки для розважання та розвитку дитини. Також на сайті під матеріалами буде можливість обговорити питання та поспілкуватися у форумі для батьків. Крім того, в майбутньому проводитимуться різні проєкти, наприклад, благодійні: відсоток від продажу надходитиме лікарням чи дитячим будинкам.

Висновки до розділу 3

Дитячий журнал «КРОК» є розважальним, пізнавальним та навчальним виданням для дітей від 4 до 6 років. Назва журналу є символічною, адже це крок до навчання, крок до поставлених цілей, крок до розвитку та правильного виховання, крок для батьків та дітей. Багато маленьких, але впевнених кроків для успіху дитини.

Журнал виходить один раз на місяць. Весь контент, крім рубрики «Ні, English», публікується українською, враховуючи посилання в QR-кодах. Кожен номер має постійні рубрики: «Читайка» (публікуються повчальні казки та оповідання, веселі віршики), «Рахуйка» (рубрика для вивчення математики: розв'язок прикладів та задач), «Пізнавайка» (розміщуються історії та цікаві факти про світ флори та фауни), «Ні, English» (все для легкого вивчення англійської мови: правопис, вимова, відео для кращого запам'ятовування), «Розвивайка» (публікуються завдання для розвитку мови, уваги, пам'яті, уяві, моторики рух, мислення), «Для мами й тата» (щоб журнал був цікавий та корисний не лише для дітей, було створено рубрику для батьків, в якій публікуються статті та поради психологів, педагогів та лікарів), «Вигравайка» (щоб віддячити дитині за її старання будуть розігруватися призи за виконання

простих умов, наприклад, щось намалювати чи зіграти в гру), рубрики «Розмалюйка» та «Грайка» створені для відпочинку дитини.

Розуміємо, як складно заволодіти увагою дитини, тим паче зацікавити її вчитися писати, читати та рахувати. Тому, вивчення нового повинно проходити в ігровій формі. Для цього в журналі публікуються розмальовки, завдання, настільні ігри за темою журналу. А щоб маленьким читачам було ще цікавіше, на сторінках кожної рубрики розміщуються QR-коди з посиланнями на веселі пісні, пізнавальні відео на Youtube, презентації, аудіофайли казок та оповідань. Можна водночас розмальовувати та слухати музику, або після прочитання інформації про тварин – подивитися відео про них.

В журналі 50% контенту – ілюстрації, тому що дитина в дошкільному віці просто перегорне сторінку з довгими нудними текстами, а на ілюстраціях – зупиниться розглянути, особливо якщо вони кольорові та яскраві.

Журнал допоможе дитині адаптуватися до навчання, пізнати та дослідити навколишній світ, проявити свої здібності та таланти, розвинути увагу, пам'ять, моторику рук, логічне мислення тощо, а батькам – зрозуміти психологію дітей, виховати їх розумними, толерантними, чесними, відповідальними, доброзичливими, впевненими в собі.

ВИСНОВКИ

Аналіз й узагальнення результатів проведеного дослідження дає можливість зробити такі висновки.

Становлення та розвиток дитячої періодичної преси у світі почався ще у XVIII столітті з французького часопису «Le Magasin des enfans». Майже через 20 років з'явилася дитяча періодика в Німеччині («Leipziger Wochenblatt», «Kinderfreund»). Перший російський журнал вийшов у 1785 році під назвою «Детское чтение для сердца и разума». Розвиток дитячої періодики не припиняється й досі. Наразі в світі існує безліч дитячих видань. Найпопулярнішими сучасними дитячими виданнями вважаються «National Geographic Kids», «Brilliant Brainz», «Highlights».

В Україні історія дитячої періодики почалася у XIX столітті з тижневого додатку до журналу «Учитель» – «Ластівка». Українські дитячі журнали, газети та часописи існували в періоди війн, застою, створення та розпаду СРСР. Видання виникали, працювали, припиняли свою роботу, об'єднувалися, перейменовувалися – але підтримували вогник української дитячої преси.

В дипломній роботі було визначено специфіку та проблематику дитячої періодики в Україні. На ринку дитячої періодики можна знайти хороший журнал з якісним та корисним контентом, а можна натрапити на видання з сотнями недоліків: невідповідністю ілюстрацій до тексту, мовними помилками, інформацією, яка не адаптована для дітей дошкільного віку. Є безліч журналів, які відрізняються періодичністю виходу, тематичним наповненням, дизайном, віковою категорією цільової аудиторії. Є видання, які мають своїх персонажів (наприклад, «Пізнайко»). Проте, серед головних проблем дитячих видань залишаються: схожий одноманітний контент, погана якість друку, помилки в текстових матеріалах, невідповідність ілюстрацій до тексту, не адаптовані завдання для дітей. Редакції не приділяють достатньо уваги контенту для дітей,

адже тут потрібно враховувати психологічні та фізичні особливості розвитку дитини в дошкільному віці. Крім цього, дитячу друковану періодику витісняє Інтернет, який має свої переваги: звук, відео, картинка.

При вирішенні завдання – охарактеризувати основні сучасні дитячі журнали, їх тематику та цільову аудиторію – в роботі проаналізовано видання «Малятко», «Крилаті», «Дзвіночок», «Малюк Котя», «Джміль», «Граємо в англійську», «Маленька фея», «ВДГ» тощо. Можна зробити висновок, що здебільшого – це розважально-навчальні видання орієнтовані на дітей дошкільного віку. Існують пізнавальні, розважальні, навчальні, культурологічні та науково-популярні журнали. Виходять тематичні журнали за мотивами відомих мультфільмів, ігор про головних персонажів («Фиксики», «Barbie»). Деякі видання приділяють особливу увагу вивченню іноземних мов («Граємо в англійську»).

Практичною частиною дипломної роботи є розробка та створення дитячого журналу «КРОК». В кожній дитини цей крок унікальний та індивідуальний. А наше завдання допомогти крокувати маленькому читачу та батькам.

Журнал орієнтований на дітей дошкільного віку (приблизно від 4 до 6 років). Для створення хорошого видання з якісним контентом, в ході проведення дослідження було проаналізовано два популярних журналу – «Пізнайко від 2 до 6» та «Колобочок» (рубрики, періодичність, тематичне наповнення, дизайн). Серед недоліків визначено – недостатню кількість матеріалів для зацікавленості батьків (або їх взагалі немає) та відсутність QR-кодів, програм для оживлення картинок або публікація посилань на цікаві та корисні матеріали в інтернеті, інколи публікується інформація не адаптована для дітей такого віку: довгі тексти, складні речення, непотрібна інформація. Вважаємо, це важливі моменти, на які потрібно звертати увагу, адже дітям у 21 столітті уже не цікаво просто гортати нудний надрукований журнал. Тому, ці недоречності враховано при розробці та виготовленні власного журналу.

Метою дипломного проєкту є створення розважального навчального пізнавального видання з якісним корисним та зрозумілим контентом для дітей

від 4 до 6 років. Ідея створення журналу полягає в допомозі дітям пізнати науку просто та легко, адаптуватися до навчання, розвинути творчі здібності, логіку, моторику рук, увагу, пам'ять, уяву, лідерські якості, а батькам – краще розуміти своїх дітей, всіляко сприяти розвитку та вихованню дитини та активно брати в цьому участь.

На сторінках журналу публікуються статті для батьків про виховання, взаєморозуміння, фізичні та психологічні особливості дитини в цьому віці. Для дітей публікуються повчальні казки та оповідання, матеріали для вивчення української та англійських мов, а також математики, пізнавальні статті про флору та фауну, сторінки для гри та малювання.

PR-стратегія полягає в співпраці з дитячими садочками, дитячими поліклініками та дитячими розважальними центрами в торгівельних комплексах. Постійно будуть проводитись різні акції та діяти знижки, зокрема, організовуватимуться промоакції з залученням аніматорів, проведенням конкурсів та призами, щоб якомога більше маленьких читачів та їх батьків дізналось про новий журнал. Також планується розміщення реклами на сайтах та форумах, де спілкуються батьки, а також на сайтах одягу та іграшок для дітей. Для кращої комунікації з читачами буде створено сайт та сторінки в соцмережах, де кожен з батьків зможе поспілкуватись та дізнатись щось нове, а діти переглянути улюблені відео з номерів журналу.

Унікальність нашого журналу полягає в інтерактивності та мультимедійності за допомогою QR-кодів. Кожна рубрика має свої QR-коди під відповідну тематику. Наприклад, рубрика «Пізнавайка» - посилання на пізнавальне відео про дельфінів на Youtube; рубрика «Для мами й тата», опублікована стаття «Помилки – це нормально» - QR-код на відео «Правила виховання від Марічки Падалки». В одній рубриці може бути від двох і більше QR-кодів. Весь контент, розміщений в QR-кодах – українською мовою.

Журнал «КРОК» розроблено, враховуючи всі недоліки та переваги існуючих видань на ринку дитячої періодики, на основі отриманих результатів при аналізі популярних журналів та власних вподобань.

Таким чином, завдання вирішенні в повному обсязі, мета досягнута – проаналізувавши етапи розвитку дитячої періодичної преси у світі та в Україні, її сучасний стан та особливості, розроблено власний журнал «КРОК» для дітей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Берков П. История русской журналистики XVIII века. Москва: Изд-во АН СССР, 1952. 572 с.
2. Быкова О. Сравнительно-типологический анализ современной украинской детской периодики. *Журналістыка-2011. Стан, проблеми і перспективи*. 2012. С. 45–47.
3. Богданець-Білокаленко Н. Погляди Бориса Грінченка на дитячу періодику. *Вісник Інституту розвитку дитини. Серія: Філософія, педагогіка, психологія. Т. 2*. Київ: НПУ ім. М. Драгоманова. 2009. С. 54–56.
4. Дубецька О. Рейтинги дитячої періодици у світі. *Актуальні проблеми теорії соціальних комунікацій. Випуск V*. Київ: ДП«Експрес-об'ява», 2015. С. 13–18.
5. Єжижанська Т. Періодичні видання для дітей: комунікативний аспект. *Гуманітарна освіта у технічних вищих навчальних закладах. Вип. 17*. 2009. С. 231–241.
6. Зозуляк Р. Виховання моральних рис молодших школярів Галичини засобами української дитячої літератури (1900–1939 рр.): автореф. дис. на здобуття ступеня канд. педагогічних наук. «Загальна педагогіка та історія педагогіки». Івано-Франківськ, 2005. 20 с.
7. Кіт Н. Психологізм як передумова реалізації цільового призначення журналу для дошкільників. *Наукові записки Інституту журналістики*. Київ, 2004. Т. 17. С. 107–109.
8. Марущак О.М. Психолого-педагогічні особливості використання дитячих періодичних видань у навчально-виховному процесі початкової школи. *Наукове електронне фахове видання Інституту педагогіки*. Житомир, 2016. С.1-6.
9. Марущак О. Сучасна українська періодика для дітей. *Наукові записки Малої академії наук України*. 2013. Вип. 4. С. 86–91.
10. Нагорна О. Ретроспективний аналіз становлення і розвитку дитячої періодичної преси в Україні (з кінця XIX до 1991 року). *Актуальні проблеми*

слов'янської філології. Серія: Лінгвістика і літературознавство: Міжвуз. зб. наук. ст. Вип. XX. 2009. С. 382-393.

11. Огар Е. Роль вікового критерію у типології видань для дітей. *Наукові записки Української академії друкарства*. 2000. Вип. 2. С. 89-91
12. Огар Е. Сучасна нон-фікшн для дітей: структурні та функціональні характеристики. *Наукові записки Української академії друкарства*. 2012. № 2. С. 41-47.
13. Орлик О. Тенденції та розвиток сучасної дитячої періодики (2008-2011). *Вісник Книжкової палати*. 2011. № 12. С. 26–30.
14. Орлова В. У истоков детской журнальной периодики. *Вестник БДУ. Серия 4: филология. Журналистика. Педагогика*. 2013. №2. С. 77–80.
15. Струшляк О. Історичні аспекти зародження і розвитку періодичних видань для дітей. *Актуальні проблеми слов'янської філології. Серія: Лінгвістика і літературознавство: Міжвуз. зб. наук. ст. Вип. XXI. 2009. С. 324-332.*
16. Miglio P. Le Magasin des enfants de Madame Leprince de Beaumont (1756) : lectures, réception et mise en valeur patrimoniale d'un livre pour la jeunesse. France : Lyon, 2018. 180 p.
17. Volnina I. Children's periodical press as an important element of preschool education: *Матеріали XXI міжнародної науково-практичної конференції «Політ. Сучасні проблеми науки»*. Київ: НАУ, 2021. С. 367-369.

Електронні ресурси

18. «Веселі картинки» - шкільна бібліотека школи №1. Google Sites.
URL: <https://sites.google.com/site/skilnabibliotekaskolino1/periodicni-vidanna-dla-ditej/periodicni-vidanna-storinkami-istoriie/veseli-kartinki> (дата звернення: 06.04.2021).
19. «Граємо в англійську». URL: <http://letsplayen.com.ua/> (дата звернення: 21.04.2021).
20. Детская журналистика: история и современность.
URL: http://www.tsutmb.ru/nayk/nauchnyie_meropriyatiya/int_konf/vseross/zhurnalistika_v_sovremennom_mediaprostranstve_globalizacziya_konvergencziya_

multimedijnost/sekcziya-2-funkczionirovanie-massovyix-kommunikaczij-v-sovremennom-socziokulturnom,-politicheskom-i-yazykovom-prostranstve/detskaya_zhurnalistika_istoriya_i_sovremennost (дата звернення: 08.03.2021).

21. До 130-річчя журналу «Дзвінок» (1890–1914, Львів). Педагогічний музей України. URL: <http://pmu.in.ua/virtual-exhibitions/dzvinok/> (дата звернення: 06.03.2021).
22. Друковані видання та Інтернет-видання: переваги та недоліки, специфіка. Реферат. Освіта.UA. URL: <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/journalism/25747/> (дата звернення: 21.04.2021).
23. Журнали для читачів молодшого шкільного віку. URL: <http://bukovinchiki.cv.ua/wp-content/uploads/2015/10/ZHurnali-2019.pdf> (дата звернення: 26.02.2021).
24. «Колосочок». URL: <https://e-kolosok.org/e-kolosochok/> (дата звернення: 13.04.2021).
25. «Крилаті». URL: http://www.krylati.org/krylati/krylati_today.asp (дата звернення: 06.05.2021).
26. Лавренюк Л. Варто чи ні: про дитячі журнали в Україні. Букмоль. URL: <https://bokmal.com.ua/life/varto-chi-ni-pro-dityachi-zhurnali-v-ukrayini/> (дата звернення: 02.04.2021).
27. Легендарний дитячий журнал «Барвінок» закривається. Читомо | Культура читання і мистецтво книговидання | Усе про книги. URL: <https://chytomo.com/lehendarnyj-dytiachyj-zhurnal-barvinok-zakryvaietsia/#:~:text=Редакція%20зазначає,%20що%20однією%20з,його%20апелюванн> (дата звернення: 12.04.2021).
28. «Малі друзі». Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Малі_друзі (дата звернення: 02.05.2021).

29. «Малютко». Вікіпедія.
URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Малютко_\(журнал\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Малютко_(журнал)) (дата звернення: 19.04.2021).
30. «Мамине сонечко від 1 до 3». URL: <https://feya.net.ua/мамине-сонечко-від-1-до-3/> (дата звернення: 04.04.2021).
31. «Мурзилка». URL: <https://www.murzilka.org/about-the-magazine> (дата звернення: 20.03.2021).
32. Наша история. Веселые картинки.
URL: http://www.veselyekartinki.ru/pages/nasha_istoriya (дата звернення: 04.03.2021).
33. Наша история. Юный Натуралист. URL: <http://unnaturalist.ru/about/> (дата звернення: 03.04.2021).
34. Некоммерческая электронная библиотека «ImWerden»: Детское чтение для сердца и разума, детский журнал (1785-1789). URL: <https://imwerden.de/razdel-2049-str-1.html> (дата звернення: 21.03.2021).
35. «Однокласник». Википедія – свободная энциклопедия.
URL: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Однокласник> (дата звернення: 01.05.2021).
36. О чем писали советские детские журналы 1920-х - середины 1930-х гг. Родина. URL: <https://rg.ru/2015/09/10/rodina-jurnaly.html> (дата звернення: 09.04.2021).
37. «Пізнайко». Facebook.
URL: <https://www.facebook.com/posnayko/photos/a.239617089421432/3157291880987257/?type=3> (дата звернення: 05.04.2021).
38. «Пізнайко». Facebook.
URL: <https://www.facebook.com/watch/?v=3662101917172915> (дата звернення: 13.04.2021).
39. «Познайка». URL: <http://posnayko.com.ua/about/about-journal/piznayko-vid-2-dob.html> (дата звернення: 17.04.2021).
40. «Познайка». URL: <http://posnayko.com.ua/reader/akcii/> (дата звернення: 01.05.2021).

41. «Професор Крейд». Facebook.
URL: <https://www.facebook.com/ProffesorKraid> (дата звернення: 17.03.2021).
42. Сучасна періодика для дітей.
URL: <http://rdo bd.com.ua/2019/07/04/сучасна-періодика-для-дітей/> (дата звернення: 03.05.2021).
43. Теоретичні засади аналізу мовних особливостей сучасних дитячих періодичних видань. URL: <http://moodle.ipokpi.ua/moodle/mod/resource/view.php?id=40984> (дата звернення: 21.03.2021).
44. Фестиваль сімейних театрів “ДжмільФест” URL: <https://jmil.com.ua/festival-2020> (дата звернення: 22.03.2021).
45. Харитоновна С. Трансформація графічної моделі дитячої періодики.
URL: https://elib.bsu.by/bitstream/123456789/2687/4/pages%2061-65%20from%20Вестник_БГУ_Апрель_2010_Серия4_№1.pdf (дата звернення: 18.04.2021).
46. Ярмиш Ю. Дитяча періодика.
URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=24391 (дата звернення: 17.04.2021).
47. Brilliant Brainz. URL: <https://www.brilliantbrainz.com/> (date of access: 26.04.2021).
48. Highlights Magazine | The Original Kids Magazine Subscription | Highlights for Children. Highlights for Children.
URL: <https://www.highlights.com/store/products/highlights-magazine> (date of access: 26.04.2021).
49. National Geographic Kids |. National Geographic Kids.
URL: <https://www.natgeokids.com/uk/> (date of access: 26.04.2021).
50. The Children's Magazine, 1789 | H-Amstdy | H-Net. H-Net | H-Net.
URL: <https://networks.h-net.org/node/2602/discussions/188139/childrens-magazine-1789> (date of access: 02.04.2021).

